

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMĂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Const. I. Prodan. — *Prezidenții Inaltului Divan Domnesc (Inalta Curte).*

Jurisprudența Română. — *Inalta Curte de Casație S. II-a*
Lucru judecat. — Casă Rurală. — Executarea creanțelor. —
(Casă Rurală cu Banca de Agricultură).

Curtea de Apel din București S. V. — Contencios adminis-
trativ. — Acțiune. — Timbru. — Pensuni de Stat. — Func-
ționar pus în retragere. — (Ajutor pentru cauză de boală)

Bibliografie. —

PREZIDENȚII INALTULUI DIVAN DOMNESC (Inalta Curte)

Am văzut din biografiile Primilor-Prezidenți ai Curții de Casație: 13 la număr, cari au fost reprezentanții supremi ai puterii judecătorești din țara noastră și din succesiunea lor am putut avea o privire a trecutului nostru judecătoresc dela 1862 până astăzi, văzută în perspectiva culmilor ei. Această privire însă nu ar fi completă, dacă nu am arăta și perspectiva culmilor, care a precedat noua organizare judecătorească a Principatelor-Unite (Curtea de Casație și Comisia Centrală au fost primele instituțiuni comune ale Țării Românești și ale Moldovei întrunită la 1859) dacă nu am arăta, cari au fost Prezidenții instituțiunii supreme judecătorești a Divanului Domnesc dela 1832—1862, adică de când în cele două principate s'a stabilit puterea judecătorească pe principiul separațiunii puterilor în Stat.

Această inovație a Separațiunii Puterilor este opera Regulamentelor organice, acele corpuri de legiuri, cu cari ocupațiunea rusească din 1828—1834 — în special gen. Kiseleff — a înzestrat și modernizat cele două principate. În aparență Regulamentele organice păreau a fi alcătuite de comisii muntești și moldovenesti ce deliberau asupra principiilor de organizare; în realitate ele nu au făcut decât să consacre o stare de fapt, pe care o crease ocupațiunea rusească. În ordinea judecătorească au înființat Inaltele Divane, ca instituțiuni pure de judecată și cu șefi specializari în țara Românească trebuiau

să aibe rang de mare ban, iar în Moldova de mare vornic.

Această organizațiune reforma în totul organizația judecătorească anterioară stabilită în timpul ocupațiunii rusești din 1806—1812 de generalul Prozorovski, după cum aceasta la rândul ei, reforma organizația stabilită de principii Ipsilanti și Moruzi și așa mai departe în susul vremii.

În două articole vom arăta pentru fie-care principat cine au fost șefii acestor instituțiuni și rolul pe care l-au jucat în conducerea treburilor Statului. În ierarhia de Stat Prezidenții Divanurilor erau socotiți mai presus de șeful departamentului justiției, având în Căimăcării — de drept — locul al doilea, după logofătul treburilor din lăuntru și înaintea logofătului dreptății.

Ar trebui să arăt aci și rostul celei de a 4-a instanță, care a funcționat în organizația regulamentară: Curtea de Revizie, înființată prin legea din Dec. 1832, pusă în aplicare la 1833, care a funcționat până la 1835. Ea a fost înlocuită cu un Comitet Consultativ de 3 așezat pe lângă Secretariatul Statului. La 1840 Comitetul Consultativ a fost înlocuit cu Cons. de Revizie, reînnoit în altă formă, fără personal deosebit și cu această înfățișare a durat până la 1847, când se desființează definitiv.

I. Țara românească.

Primul prezident al Divanului Țării Românești a fost *marele ban Barbu Văcărescu* (1761—1832). Acesta a fost ultimul mare ban al Olteniei în funcțiune (1827—1828) după care funcțiunea a fost suprimată și a rămas ca rang de boerie pentru prezidentul divanului domnesc. Suprimarea a venit din împrejurarea că marii bani erau mai mult în Capitală, fiind reprezentați la Craiova de înlocuitori. Mare ban mai fusese Văcărescu în 1819—1820 și locțiitor la 1809—1810 în calitatea lui de prezident al divanului local.

În domnia lui Grigore Ghika, își formase un partid al său, care-l ridicase între cele două banii, la visterie. A fost singurul în țara Românească să ceară desființarea scutelnicilor. Boer de mare autoritate

personală, făcea parte din altă ramură a Văcăreștilor decât poezii. Fusese la 1802 cel mai temut rival al lui Ghika la domnie. Din patriotism renunțase în timpul băniei la toate veniturile slujbei sale de 90.000 lei pe an în folosul școalelor naționale. În timpul ocupațiunii a fost prezident al Divanului domnesc nou înființat numai cu atribuții judecătorești. Tot din patriotism el, care se dăduse de partea rușilor, se întorsese contra lor, când a înțeles intențiunile lor. În obșteasca adunare de revizuire a Regulamentului organic a absentat dela 26 ședințe din 28, iar la urmă a votat contra regulamentului. Această atitudine îl va costa postul, căci a fost scos din prezidenție la 15 August 1831. De aci înainte, ajuns la o vârstă înaintată, se va consacra susținerii operelor culturale și îl vom găsi printre inițiatorii Societății „Filarmonica”.

Moare în 1832.

Înlocuitorul lui a fost *Banul Grigore Băleanu 1)* (1772—1843), numit la 15 August 1831, adică data când în principiu trebuie aplicat Regulamentul organic, dar care în realitate s'a aplicat la 1 Octombrie și când s'a numit noui membri în Divan. Trecuse aci de la comisia de reforme, care alcătuisese Regulamentul organic și unde fusese ales de obșteasca adunare în 1829 și făcuse parte și din comisia de reforme a lui Ghika din 1827.

Ca rusofil, se retrăsese la Brașov în 1821 și acolo făcuse parte din societatea secretă. Era în corespondență cu Ipsilante pentru reforma țării. Ca filantrop, clădise spitalul „Iubirea de oameni” în 1815 iar ca protector al culturii a ajutat totdeauna bănește pe toți tinerii cari se adresau la el și făcea să se publice cărți pe cari le împărțea gratuit. G. Lazăr și I. Eliade vorbeau de el în termenii cei mai elogioși. Publicase în 1826 cu banii lui Povașuitorul Tinerimei, cartea lui Lazăr. Un viitor Prim-Președinte al Casei: Al. Crețescu va publica prima lui operă cu banii lui și drept mulțumire îi va dedica lucrarea. Face parte dintr'o familie boerească, care numărase 5 generații de mari bani în ascendența sa. Căsătorit cu sora marelui ban Grigore Brâncoveanu, avea 2 fii pe cari i-a trimis la studii: pe unul Manole și el viitor ban la Viena, pe altul Nicolae viitor socru al lui G. Cantacuzino-Nababu la Paris.

În ierarhia de stat se ridicase dela 1780 înainte. La 1793 era Comis. La 1796 Spolnic. La 1818 vornic. La 1829 Vornic de țara de sus. Toată lumea, chiar și consulii străini recunoșteau în el un mare spirit de dreptate; îi recunoșteau și un mic cusur: paharul și deseori — seara — când vorba îl ținea târziu cu musafirii în jurul mesei — vinul i se suia la cap. Prestigiul nu l-a pierdut niciodată. De aceea a fost unul din candidații la domnie în 1834.

În funcțiunea de Prezident al Divanului a rămas de la 1831 până la 1837 Iunie 10, când pentru a ceda locul său unuia, care trebuia satisfăcut, Ghika înființează o nouă funcțiune, aceea de prezident al

sfatului administrativ extraordinar, pe care i-l dă odată cu rangul de baș-boer, (un fel de mareșal al nobilimei). O lege care să confirme creierea acestui post nu s'a alcătuit decât la 1840. În 1842 la schimbarea Ministerului care s'a impus lui Ghika, va ține la trebile din lăuntru, locul lui Barbu Știrbei până la sosirea lui în țară.

Nu avea să trăiască mult după aceasta, căci moare la 1843 în vârstă de 71 ani, încărcat de glorie și urmat de regretele tuturor.

Cel pentru care se liberare prezidenția divanului, era un alt boer de modă veche, *Banul Iordake Filipescu 1)* (1782—1855). Era acum un bătrân înalt și frumos, cu alura militară de fost general în armata rusească, care avea mai multă prestanță decât capacitate. Avea însă de soție pe o moldoveancă: Catinca Balș, femeie frumoasă și ambițioasă, care-l împingea în toate lucrurile de vază. A fost în două rânduri aproape de domnie. La 1834, când a fost cel mai serios concurent al lui Ghika și la 1842, când în grupa lui (I-a) a recoltat 84 de voturi și poate ar fi fost ales, dacă nu i-ar fi lipsit voturile vărului său Al. Filipescu, cari au mers la G. Bibescu. El era fiul celebrului vistier Dinu Filipescu de pe vremea ocupației rusești din 1806—1812, cel care fusese trimis surghiun în Rusia cu toți copiii lui. Nu avea mare cultură, dar ca orice boer patriot, patrona școala. Tot el ca protector al culturii va face parte din Filarmonica din 1833 și ales prezident al comitetului pentru ridicarea teatrului Național.

El adusese în țară pe Vaillaut, ca profesor pentru copiii săi. În timpul ocupației din 1806—1812 fusese armaș, iar în domnia lui Al. Șuțu, logofăt.

În timpul zaverei s'a refugiat în Rusia, unde a devenit general și se întorsese prin 1827, când Gr. Ghika l-a numit în comisia de reforme. La 1829 Generalul Jaltohin l-a numit membru în comisia de redactare a Regulamentului organic, ca delegat din partea sa ca deplin împuternicit în principatele românești. Avea acum rang de vornic și era în slujbă de Vornic de Țara de Sus dela Ghenarie 1830, iar Kiseleff înlocuitorul lui Jaltahia, i-a încredințat departamentul trebilor din lăuntru la 1831 Mai. În această calitate a luat dispozițiuni, cari arătau oarecare pricepere și probitate. Astfel propune înființarea unui departament al Controlului. El însuși depune rapoarte cu tabloul activității lui și cu socoteli de întrebuințarea banilor. El ea dispozițiuni cu privire la agricultura Țării. Spera mult în ajutorul rusesc pentru a obține domnia. Decepțiunea ce a avut când rivalul său, Al. Ghika, înzestrat cu alte calități de cât el și cu prestigiul a 7 domni în ascendența sa, a reușit — l-a făcut să-și dea demisiunea, care însă i-a fost respinsă. Noul domn l-a menținut în slujbă numai până la Februarie 1835, când l-a înlocuit cu fratele său, vornicul Mihalache Ghika. Această împrejurare îl va arunca în opoziția contra

1) Analele parlamentare, vol. I, partea I, pag.

1) Ofis. No. 6323. Buletinul Oficial No. 25 din 30 Iunie 1837,

domnitorului. Pentru a-l putea împăca, domnitorul a rugat pe banul Gr. Băleanu să-i cedeze locul și astfel a ajuns Președinte al divanului înalt. Fusese făcut ban, pentru că în noua funcțiune trebuia să aibă acest rang în boerie. La destituirea lui Ghika din 7 Octombrie 1842, a fost în calitate de președinte al divanului unul din cei trei caimacani, cari au condus treburile publice până în Decembrie, la alegerea lui G. Bibescu. Se spune că prin atitudinea pe care a avut-o și-a înstrăinat multe voturi dintre acele, cari ar fi dus candidatura lui la succes.

La moartea lui Gr. Băleanu, a fost trecut în locul lui ca președinte al Sfatului administrativ extraordinar și ridicat la rang de baș-boer. (29 Iunie 1842) și va rămâne în el până la revoluțiunea din 1848. Ca persoana cea mai reprezentativă, fusese trimis într-o întâmpinare a domnitorului Mihai Sturza la 1843 el care avea să-i dea și găzduire în casa lui din podul Mogoșoaiei.

În 1846, când Barbu Știrbei și-a dat demisiunea dela departamentul internelor, a fost însărcinat să gireze postul până la numirea unui titular, care s'a întâmplat în Aprilie 1847.

În timpul revoluției din 1848, la fuga guvernului provizor, consulul rusesc propunea Mitropolitului Neofit să-l numească pe el caimacan unic.

În domnia lui Barbu Știrbei este numit din nou președinte al Sfatului administrativ (1850—1854) și în această calitate, ca și din împrejurarea că era boerul cel mai în vârstă și cel mai de văz, a fost președintele adunării ad-hoc. În 1853, Știrbei îl însărcinează din nou în conducerea departamentului treburilor din lăuntru, post din care se retrage la 1854 din cauza bătrâneții. De altfel după un an, la 1855 moare. I s'a făcut o înmormântare cu toată pompa cuvenită trecutului și măreției lui, și îngropat la Mănăstirea Radu-Vodă.

În 1840, Iunie 20 se publică „Proiectul pentru Divanuri” (14 articole) pe care logofătul dreptăței, Barbu Știrbei îl prezentase obșteștii adunări și prin care adăogă la Inaltul Divan încă o secțiune. Președinte al acestei secțiuni a fost numit un nepot al domnitorului Al. Ghika, *Luminăția Sa Banul beizade Kostake Ghika* (1804—1867) 1) fiul fostului domnitor Gr. Ghika, și era supranumit Tingirică.

Protejat de tatăl său, a fost ridicat la vârsta de 23 de ani, la rangul de hatman și trimis la Craiova în 1827, să îndeplinească sarcina de Ban, adică penultimul care a ocupat acest post. Și înainte și după a fost mădular în divanele judecătorești din Craiova și București și primise la 1834 locul de mădular la Inaltul Divan.

Luase parte și la lucrările obșteștii adunări ca deputat al colegiului I al boierilor.

La 1840 August 14, este înaintat în postul de președinte al secțiunii, care părea că este înființată pentru el și vacant la nevoie. Se spunea despre el că nu era

nici inteligent, nici cult; totuși în anumite împrejurări a arătat destoinicie, care i s'a recunoscut chiar de către străini.

În 1843 noul domnitor G. Bibescu, caer fusese unul dintre cei mai aprigi opozanți ai domnitorului Al. Ghika, prinde ocaziunea unui proces al lui Miloș Obrenovici, care se judeca la Inaltul Divan, proces pe care l-a pierdut—pentru a destitui întregul Divan și cu această ocazie și de președintele secțiunii a II-a. De atunci înainte Ghika va face la rândul lui cea mai aprigă opoziție atât lui Bibescu, cât și mai târziu lui Știrbei. A rămas neocupat în timpul dictaturii lui Bibescu, dar face parte din adunarea obștească din 1846.

La președinția Inaltului Divan va reveni după abdicarea lui Bibescu din 1848.

Împrejurările cu moartea banului Gr. Băleanu și cu procesul lui Miloș, ambele din 1843, au dat ocaziune lui Bibescu de a preînoui aproape în întregime Inaltul Divan. De altfel o lege Pentru căderile Divanurilor judecătorești, Inaltului Divan și Curții de Revizie intervine spre a masca schimbarea. Cel care îndeplinea toate acestea era logofătul Dreptăței Hatmanul Al. Vilara, care tot timpul domniei a fost mâna dreaptă a lui Bibescu.

La secțiunea I a Inaltului Divan, a fost numit *Al. Filipescu Vulpe* 1) (1775—1886) ridicat pentru aceasta la rang de ban. Către el mergea recunoștința lui Bibescu din trei motive: primul, pentru că îl ajutase cu voturile partizanilor săi să reușească în alegerea pentru domnie, chiar în contra unei rude a lui banul Iordache Filipescu; al doilea, pentru că Bibescu fusese directorul lui la departamentul dreptăței pe când el Filipescu se găsea șef al acelui departament; apoi al treilea, pentru că destituit de Ghika în 1838 dela Sfatul Consultativ, îngroșase rândurile opozanților și trebuia acum satisfăcut.

Era un om de mâna întâi. Deși numai cu învățătura dela școala grecească, era în curent cu ideile vremii. De mare inteligență știa să se adapteze la diferitele împrejurări, cari în succesiunea lor puteau părea contradictorii.

De tânăr făcuse politică și consului îl considera ca șef al partidei ciocoilor. Această ipostază l-a pus în contact cu Tudor Vladimirescu, pe care l-a deturnat dela scopurile lui primitive filoruse, cari trebuiau să-l pue alături de Ipsilant, pentru a face o revoluțiune românească contra Grecilor, de aceea i s'a dat și supranumele de Vulpe. Mai târziu fiind fără descendență, adoptase pe un nepot care a fost și el poreclit Vulpake. A rămas în țară în timpul domniei noi și lumea dădea ca motiv prietenia lui pentru Doamna lui Gr. Ghika, Filorus de nevoe, dar patriot din sentiment adevărat, Se spunea despre el că era interesat, totuși a dat dovezi de mare dezinteresare, când era vorba de țara lui. Astfel la 1821 fiind vi-

1) Nu pot da numărul ofisului domnesc, pentru că n-am găsit nicăeri Buletinul Oficial pe anul 1843, nici la Biblioteca Academiei, nici la Monitorul Oficial, nici la Biblioteca Senatului.

1) Ofis. 512 din 14 August 1840 publicat în Buletinul Oficial No. 56 19 August 1840

stiernicul țării, a împrumutat din punga lui visteria cu 200.000 lei, cari nu i-au fost restituiți niciodată, deși i-a reclamat neconținut. Pentru cultura și școala românească a făcut toate sacrificiile în bani și în materiale; de aceea a fost în eforia școalelor românești multă vreme, încă dela înființare, și era o cinste pe care o reclama de câteori nu era ocupat cu funcțiunile politice ale Statului. A făcut parte din Comisia de reforme a lui Gr. Ghika, ca și din aceea a Regulamentului organic. Kisselef l-a numit în 1830 la înfrumusețarea orașului. La 15 August 1831 la Divan Inalt, în Martie 1832 logofăt al dreptăței și i-a dat ca director pe căminarul G. Bibescu și amândoi au pus la cale organizarea puterii judecătorești în noua ei înfățișare occidentală, curățată de amestecul administrației. Nu e locul aici să arăt tot ce a făcut pentru justiția țării, pentru că vreau să păstrez o justă proporție de schițare între diferitele biografii de preșidenți ai Divanului. Voi arăta activitatea sa mai detaliat în altă parte. La logofeția dreptăței a rămas până la Iunie 1837, când trece preșident al Sfatului consultativ în locul pe care-l ocupase celebrul logofăt Nestor.

Destituirea lui din 1838 îi lasă timp liber să se ocupe de cultură și ca răspuns la Soc. secretă a lui Eliade-Câmpineanu, înființase o societate literară, care aproba vechiul alfabet cirilic.

Iar la 1842, unul dintre candidații la Domnie, despre care se vorbea cu insistență, Consulul austriac spunea despre el că era capabil, dar fals și nesigur. Candidase în grupa I-a. A fost unul dintre epitropii averii soției dintâi a lui Bibescu care fusese declarată slabă de minte.

În președinția Inaltului Divan a fost până la reforma din 1847, când se suprimă una din secțiuni și se mărește numărul membrilor Curței și-i se dă atribuțiile Curței de Revizie, care se suprimă definitiv.

E data de la care Inaltul Divan se va numi înainte: Inalta Curte.

La ieșirea din slujbă trece la eforia școalelor (1847-1848).

Revoluțiunea din 1848 îl găsește cu ideile schimbate. Democratul din timpul domniei lui Gr. Ghika, când pusese la cale o revoltă contra domnului, devenise conservator și nu aproba mișcarea unui tineret cu care nu mai avea contact.

El a fost unul dintre cei patru boeri, cari nu au semnat declarațiunea de recunoaștere a Locotenenței Domnești pe care Suleiman o supusese adunării boerilor. După dorința lui Suleiman, care-i purta mare considerațiune, el și-a reluat locul la Eforia Școalelor (1848—1853) și l-a păstrat până aproape de moarte, care s'a întâmplat la 1855.

La intrarea Turcilor în Capitală și la invitația lui Fuad făcută boerilor celorlalte clase și în special lui, de a veni să discute restabilirea ordinii, adunările premergătoare se făceau în casa lui Filipescu.

La secțiunea II-a a fost numit de Bibescu vornicul Theodor Văcărescu 1) (1784—1853) care a fost ridicat

și el la rang de mare ban. El purta supranumele de „Furtună” și calificativul nu are nevoie de explicație pentru că el arată firea lui.

El era nepotul de frate al marelui ban Barbu Văcărescu și unchiul prin alianță al domnitorului Bibescu, căci sora sa era căsătorită cu vornicul D. Bibescu; deci mama domnitorului. De altfel de curând Gh. Bibescu se căsătorise în a II-a căsătorie cu Marițica Văcărescu, pe care o divorțase de primul ei soț Hatmanul Costake Ghika. Bibescu era cu totul sub influența frumoasei lui soții. Vornicul însă nu avea nevoie de protecția sa, căci reprezenta prin el însuși. Spiritul lui de dreptate era cunoscut și împrejurarea cunoscută, când, fiind șeful departamentului trebilor din lăuntru, a fost rugat de brutarii din București să le permită a ridica prețul pâinei și ca să fie mai convingători îi aduseseră și o pungă de mătase cu cordoane lungi în care se găsea prețul aprobării lui. El, care discutase cu ei nevoile poporului, la ofensa mituirei ce i se făcea, a luat la bătaie pe brutari cu punga și după ce i-a dat afară pe scară, a aruncat și punga după ei.

El fusese ridicat la rang de comis în 1803 și la vornicie în 1823. A fost în divanul judecătoresc și în Inaltul Divan. La venirea Rușilor era slobod, fără slujbă. Din meseria de judecător avea să iasă o singură dată, la 1842... când Ghika în ajun de a fi destituit, l-a numit la departamentul internelor pentru a fi pe plac Turcilor. La plecarea domnului Ghika și până la alegerea domnului Bibescu, a fost întâiul membru în căimăcămie; iar când domnul și-a format primul minister cu Știrbei la interne, pe Văcărescu l-a ridicat la rang de ban și i-a dat președinția secțiunii a II-a. Această secțiune a condus-o neîntrerupt dela 1843—1847; iar când la 1847 cele două secțiuni s'au contopit, a rămas el singur preșident până la revoluțiunea din 1848 la abdicarea lui Bibescu. Atunci boerii, care reprezentau țara legală, s'au întrunit și l-au însărcinat pe el, ca preșident al Divanului, cu logofătul Man. Băleanu ca șef al departamentului dreptăței, și fără reprezentantul parlamentului trebilor din lăuntru, care era Al. Vilara, dar care nu mai era de față, pentru că era fugit odată cu domnitorul—să preia conducerea trebilor Statului. Istoria vorbește de această adunare ca de o întrunire politică retrogradă, care ar fi luat dispoziții cu dela sine putere, dar în realitate era constituirea legală a căimăcămiei în conformitate cu dispozițiunile Regulamentului organic. Ei guvernară 3 zile, dela 27—29 Iulie 1848.

Moare la 1853.

La restabilirea ordinii la 13 Septembrie 1848, caimacumul Constantin Cantacuzino, numește Preșident la Inalta Curte pe fostul preșident *Banul Beizade Costake Gr. Ghika* la 21 Octombrie 1848 (1). El fusese unul dintre semnatarii declarațiunii de recunoaștere a Locotenenței; dar era și socrul Col. Solomon, care

1) Ofis 232, 19 Octombrie 1848 în Buletinul Oficial No. 52 28 Octombrie 1848

1) Vezi nota de mai sus.

împreună cu g-ral Odobescu, încercaseră înăbușirea mișcării revoluționare.

Era sprijinit de Turci de aceea a rămas în funcție și în timpul domniei lui Barbu Știrbei, cu toată dușmănia care exista între Ghiculești și Bibești-Știrbei. Neînțelegerile și atacurile se vor menține în tot timpul cât a condus Inalta Curte, adică până la Aprilie 1856 când a fost totuși deputat. În această calitate va prezida și Divanul ad-hoc după retragerea banului Iordake Filipescu și va fi recunoscut de baș-boer.

În această adunare se produsese o adresă de laudă lui Știrbei pentru activitate. El a fost singurul care nu a semnat adresa.

În timpul căimăcămiei unchiului său, A. Ghika, fostul domn, a fost numit ministru al departamentului din lăuntru la Iulie 1856 și destituit la Noembrie 1858. Beclard, care-l descrie la această dată, deși spune despre el, că era ignorant și nul, totuși îi recunoaște abilitate în felul cum a știut să conducă treburile destul de încurcate ale vremurilor noi, cari se zămisleau atunci. A lucrat tot timpul pentru reușita la domnie a unchiului său. El însuși va fi candidat însă fără pretențiuni.

De atunci nu a mai jucat vre-un rol politic.

Dela 1853 Iulie, 1854 Sept. s'a întâmplat ocupația rusească din timpul războiului Crimeei, Comisarul plenipotent generalul Budberg, a înființat, pe lângă Inalta Curte, o a doua secțiune, în aparență pentru a fi judecate procesele nejudicate cari se ridicaseră la vre-o 787, în realitate pentru ași forma majoritate în Divan, care nu mai era electiv, ci compus din Sfatul administrativ, Inalta Curte și Prezidenții de Curți apelative și Tribunale.

Prezident al acestei secțiuni numește pe *Vornicul Constantin Cantacuzino* (1790—1877) ¹⁾ fostul caimacan dela 1848. E prima dată când un prezident funcționează fără a fi fost ban. Acesta era un partizan al politicii rusești bine cunoscut. Avusese o carieră bogată și variată în serviciul Statului.

La 1821 îl găsim printre boerii emigrați la Brașov și participând la înființarea Societății literare și pregătindu-se pentru cariera lui. Înțelesese că nu se poate ajunge fără sprijinul Rusiei și deaceia își propusese să nu iasă din cuvântul ce venea de acolo. Intors în țară, este ridicat la rang de aga de București (1828) sau vornic de poliție și director al ținuturilor 1831 Mai și la 1834 Prezident al Sfatului orășenesc. Apoi pus în întrebuințare de logofăt de obiceiuri și delegat la comisia de înfrumusețare a Capitalei. A făcut parte din Adunarea obștească extraordinară de revizuire a Regulamentului organic, ca și în toate adunările obștești ordinare. La 1837 este numit secretar al Statului, adică șef al departamentului treburilor din afară în locul lui Ap. Arsaki și până la 1842, când după cererea opoziției în care predominau Filipeștii și Bibeștii, este scos. Va candida și el la domnie în 1842 în grupa III, însă fără șanse

de reușită. În timpul domniei lui Bibescu va face opoziție și va ajunge unul din conducătorii ei. Inspira lucrări în cari era descrisă starea de lucruri din principat. A trebuit ca Bibescu să recurgă la Kisselef ca să mai tempereze înverșunarea lui. De la 1847 fusese contracțiul vămilor pe timp de 5 ani.

Era favorabil revoluțiunii din 1848 din același sentiment; de aceea și Suleiman și Fuad s'au gândit la el pentru postul de Caimacan unic, iar rușii ca la un partizan al lor. Așezat la 13 Septembrie 1848 a condus până la 14 Iunie 1849, când este numit domn Barbu Știrbei. Noul domnitor ca să se pue bine cu puterile protectoare, îl însărcinează cu conducerea departamentului din lăuntru, din care este scos în urma complotului descoperit contra domnitorului. Rămâne fără ocupațiune până la venirea Rușilor în 1853, când este numit Prezident al secțiunii II a Inaltei Curți la 1854 Ian. 21 și până la Mai 8, când trece din nou la departamentul treburilor din lăuntru și ridicat la rang de Ban la 19 Iunie 1854. La întoarcerea lui Știrbei i se ia și post și rang ca obținute în mod neregulat. Sub căimăcămia lui Al. Ghika, este numit Prezident al Sfatului administrativ post pe care-l ocupase Iordake Filipescu și deci devenit baș-boier.

A fost în Divanul ad-hoc și apoi deputat de Teleorman în Adunarea din 1859, în care a fost ales vice-prezident, ca cel mai de seamă dintre conservatorii vechi. Candidat la domnie, a figurat și în parlamentul unificat din 1862 în care a fost ales ca vice-prezident.

Apoi a figurat ca deputat sau senator în toate parlamentele României până la 1877, când încetează din viață.

După retragerea banului C. Cantacuzino, Rușii au numit la această secțiune pe *vornicul Manolache Băleanu* ¹⁾ (1794—1880). El era fiul marelui ban Grigore Băleanu, și deși nu se bucura de aceeași faimă ca și tatăl său, totuși a jucat un rol important în politica țării.

Se retrăsese la Brașov în 1821 și ca și predecesorul său, participase la înființarea societății literare și va continua a face parte și din societatea Filarmónica. La întoarcere (1827) fusese numit Hatman la Divan. Intrase în armată și ajunsese comandantul polkului I. la 1 Mai 1830. Se căsătorise la 1832 cu Principesa Sacha Bagration și mai târziu a văzut stricată căsnicia lui. Fusese membru în adunările obștești (1831—1836) și pentru cunoștințele sale juridice făcuse parte din comisiunile Condiceii de Comerț și mai apoi și în comisiunile pentru condica civilă, criminală și de procedură. Contra lui Ghika făcea politică înverșunată pentru care a fost trimis în surghiun; apoi iertat după intervențiune rusească. Reputațiunea lui crescuse atât de mult, încât la anul 1842 a fost unul din cei patru candidați favoriți la domnie. În grupa a III-a fusese ales cu 79 de voturi. În domnia lui Bibescu,

¹⁾ Ordonanța No. 119, 22 Ianuarie 1854 în Buletin Oficial No. 8 din 29 Ianuarie 1854.

¹⁾ Ofis. No. 540/5 Mai 1854 în Buletinul Oficial No. 34, 10 Mai 1854.

intră în slujbe. La 1843 este numit secretar al Statului, care era primul grad în ierarhia ministerială. Stă în el până la 1847. Bibescu ar fi vrut să-l treacă în fruntea miliției, ca fost militar, dar el pusese condițiune să fie ridicat la rang de vornic. Ca jurist Bibescu îl rugase să fie epitrop al averii primei lui soții interzisă. Ca om de cultură a făcut parte din Comitetul Teatrului Național și apoi și Eforia Școalelor.

În 1847 la schimbarea ministerului Știrbei, cu un minister Vilara, a trecut la departamentul Dreptăței, care era considerat ca a doua treaptă a ierarhiei. În această calitate avea să participe la cămăcămia de 3 zile din 27—29 Iulie 1848 alături cu Banul Th. Văcărescu.

În 1850, când în urma complotului contra lui Știrbei este îndepărtat ministerul C. Cantacuzino, domnitorul se adresează lui pentru departamentul trebilor din lăuntru. Acum ridică și a treia treaptă din ierarhia ministerială. El fusese ridicat și la rang de vornic. În funcțiune a rămas până la ocupațiunea rusească, când pentru a ceda locul lui Iordake Filipescu, este trecut la Mai 1854 la Prezența Secțiunii a II-a a Inaltei Curți. Și pentru ca să îndeplinească condițiunile Regulamentului organic este ridicat la Iulie 1854 la rang de ban. Și lui ca și lui Cantacuzino, la întoarcerea lui Știrbei i se va lua rangul, ca obținut nelegal, iar mai târziu și postul prin suprimarea secțiunii. Ca compensațiune i se va da din nou ministerul din lăuntru, post în care îl va găsi sfârșitul septenatului lui Știrbei. Venise la Caimacamie Al. Ghika, al cărui adversar politic era. Natural că a fost înlocuit și încă cu colegul său la prezența secțiunii I-a, Banul Costake Ghika. Când puterile garante au găsit că Căimăcămia unică nu era conformă cu Regulamentul și au înființat căimăcămia de 3, adică la 1858, și au anulat tot ce se făcuse dela 1856, a trebuit să revie la putere: Man. Bibescu, ca ministru de interne și deci ca primul dintre cei 3 caimacami.

Candidat la domnie în 1859 și trecut întâiul pe listă.

În 1856 Inalta Curte nu avea din nou decât o singură secțiune al cărui președinte era Banul-Beizade Costake Ghika și care la 1 Aprilie 1856 a fost destituit. În locul lui Știrbei a numit pe un partizan de al său pe *Vornicul Ioan Manu* 1) (1803—1874) care este bunicul d-lui Manu, actualul Consilier la Inalta Curte de Casațiune. El nu a fost niciodată Ban și această împrejurare i se va reproșa de adversarii lui atunci, când se va institui Căimăcămia de 3 la 1858 în care figura ca președinte al Inaltei Curți. A fost un om cult, inteligent și activ, care face parte din generația „bonjuriștilor”, cari au făcut tranziția întru lumea veche și lumea, care a realizat Unirea Principatelor în România nouă. Principala parte a activității lui se așază în timpul domniilor reglementare. Intors în

țară dela studii, a făcut parte ca tot tineretul de atunci, din Societatea Filarmonică. A intrat în slujbă și prima parte a carierei lui se desfășoară la departamentul din lăuntru.

A fost numit Șef al Secțiunii I-a a acelui departament și apoi la 5 Octombrie 1863 Director, post care echivala cu secretarul general de azi și cu rang de comis, până la 1843. De acolo trece agă al Bucureștilor până în timpul revoluțiunii din 1848, când odată cu abdicarea domnitorului G. Bibescu, pleacă și el odată cu ministrul său Hatmanul Al. Vilara. În Giurgiu, fiind recunoscut de către revoluționari, a fost bătut.

În timpul domniei lui Știrbei, este numit la 1850 secretar al Statului și pleacă odată cu domnitorul lui la 1853. La întoarcerea lui Știrbei este numit Președinte al Curții apelative de comerț și de aci la 1 Aprilie 1856 Președinte al Inaltei Curți. N'a stat însă mult, pentru că cu venirea lui Al. Ghika, este destituit. Se întoarce însă la 1858 și ca președinte face parte din căimăcămia de trei. El era sufletul căimăcămiei. Vioi și sever, între Băleanu obosit, și I. A. Filipescu, timorat. Atitudinea lui, care era toată în favoarea patronului său Știrbei, a provocat resentimentele progresiștilor și a suferit din această cauză și un atentat cu bombă în locuința sa de pe podul Mogoșoanei. În adunarea din 1859, I. Brătianu a cerut infirmarea alegeții lui și a obținut-o. Dela această dată cariera lui nu mai este în lumina istoriei, dar continuă activitatea lui în politică, fiind ales în mai toate parlamentele ca senator sau deputat de Olt și în cariera de avocat pe care acum și-o alesese. Iși făcuse o specialitate din chestiunile de expropriere și de urmărirea despăgubirilor ce se cuvinea expropriațiilor. Va contribui la lămurirea principiilor din partidul conservator în care fiul său, generalul G. Manu, va fi unul dintre șefi.

În locul lui, Al. Ghika, numește pe un nepot al său, pe Vornicul *Alex. S. Ghika* 1) (1794—1868) supranumit Barbă-roșie, care s'a întâmplat să fie chiar soacra predecesorului său, căci Iancu Manu ținea în în căsătorie pe Ana, fiica lui Barbă-Roșie.

El a condus Inalta Curte dela 1 Septembrie 1856 până la Octombrie 1858, când revine la conducere ginerele lui.

Acesta a fost mai mult judecător. Căminar la 1813, refugiat la Brașov în 1821. În slujbe a fost: caimacam de ban de Craiova în 1830—1831, când se suprimă slujba. Trece în Divanul Inalt la 1831, de unde este ridicat la prezența Divanului judecătoresc (adică a Divanului de Apel) în 1833—1835. În comisia de cercetare a articolului adițional din Regulament. Pentru încrederea ce avea în el, domnitorul Ghika, este numit vistiernic. Iarăși numit Președinte al Divanului judecătoresc și destituit la 1843 de Bibescu. La 1842 candidează la domnie în grupa I. Intră în opozițiune contra lui și la alegerile din 1846, face o astfel de

1) Ofis. No. 600, 1 Aprilie 1856 în Buletinul Oficial No. 82 din 6 Aprilie 1856.

1) Ofis. No. 121, 13 Septembrie 1856 în Buletinul Oficial No. 73, 14 Septembrie 1854.

propagandă contra lui, încât Bibescu a fost nevoit să-l surghinuească la o mănăstire. În 1848, aprobă declarația Suleiman de recunoaștere a Locotenentei. Este numit Președinte al Curții apelative de Comerț (1848—1852). Este înlocuit în slujbă de Știrbei. Așteptat apoi până la cămăcămia lui Al. Ghika, când este numit Președinte al Inaltei Curți în locul ginereului său I. Manu, partizanul lui Știrbei.

La 1858 Octombrie 21 este înlocuit de fostul Președinte I. Manu, care revenea automat prin anularea a tot ce se făcuse sub cămăcămia lui Ghika.

În primii ani ai domniei lui Cuza, până la înființarea Inaltei Curți de Casație, adică dela 1859 până la 1862 au fost 3 președinți la Inalta Curte, care se desființa la această dată.

În locul lui Iancu Manu, care în mod automat pleca prin alegerea noului domnitor la 29 Ianuarie 1859 a fost numit la 21 Februarie 1859 *Ioan Cantacuzino* 1) Președinte al secțiunii a II-a a Curții de Apel până la 1858, când este trecut la Inalta Curte. În Februarie este ridicat la postul de Președinte. În boerie rămăsese la rang de agă.

În politică se manifestase ca director la departamentul Dreptății în 1849 și apoi vremelnic la log. Dreptății în 1854 în ministerul tatălui său și în 1857 ca deputat de Prahova în Divanul ad-hoc; de atunci înainte a reprezentat județul Prahova în parlament, unde avea frumoasa moșie Călinești. Candidat la domnie și i se cunoșteau vre-o 5—6 partizani siguri. (1824—1882). El era fiul fostului caimacam dela 1848 Constantin Cantacuzino. Deși tânăr, numai în vârstă de 34 de ani, era un om cult și serios. Debutase în viața publică alături de tinerii de vârsta lui în revoluțiunea din 1848 și insistase pe lângă tatăl său să nu primească cămăcămia.

Era judecător la Tribunalul Ilfov încă dela 1847. În 1849 cu rang de serdar, a fost numit Președinte al Tribunalului civil de Ilfov, până la 1852 când trece la Curtea apelativă. La 1856 Septembrie, este înaintat Era ginerele gen. Mavros, deci cumnatul lui Ion Ghika a cărei politică a făcut-o, adică a liberalilor moderați. În 27 Martie 1859, a fost ministrul justiției în cabinetele I. Filipescu, Constantin și Nicolae Krețulescu, și în 1861 în al lui D. Ghika. A fost apoi membru în comisia centrală (1860—1861) unde era unul dintre muncitorii de nădejde.

După detronarea lui Cuza, a fost ministru al justiției în cabinetele Ion Ghika, Lascăr Catargiu și iar I. Ghika. Apoi s'a ținut retras de politica militantă. Ideile lui politice însă au influențat pe cei doi gineri ai săi în debuturile lor: P. P. Carp și D. Sturza, cari ajunseseră să se combată în drumurile divergente pe cari le-au făcut.

În locul lui a fost înaintat Președinte al Inaltei Curți, în Aprilie 1859, *Ioan Vlădoianu* 1) (1802—1899) mași exact Vlădăianu. Despre această numire se poate spune atât, că fiind făcută de Ioan Cantacuzino, este o garanție, că era o numire bună.

Dintr'o familie originară din Oltenia, el făcuse studiile la Paris, bacalaureat din 1830, unde și el ca și toți tinerii bonjuriști, se entuziasmează pentru Cuvierul românesc, cu care Eliade începea ziaristica română.

El trece probabil, la început, prin posturi administrative și numai mai târziu în cele judecătorești.

1) Ordonanța No. 4, 21 Februarie 1859 în Monitorul Oficial No. 18, 26 Februarie 1859.

2) Ordonanța No. 100, 18 Aprilie 1859 în Buletinul Oficial No. 46, 25 Aprilie 1859.

La 1849 avea rang de agă. Așa îl găsim Madular și apoi președinte de Curte apelativă (1856—1858). Apoi madular la Inalta Curte și Președinte la Aprilie 1859.

După ieșirea din magistratură, i se pierde urma și nu mai găsim documente despre el.

La 11 Octombrie 1859, fiind răsturnat ministerul, domnitorul a vrut să arate un semn de considerație către șeful său, Primul Ministru N. Krețulescu (1812—1900) 1) de aceea îl numește pe ziua de 14 Octombrie ca Președinte al Inaltei Curți în locul lui Vlădoianu.

Este o numire neașteptată numai pentru posteritate, ca un medic să se găsească în fruntea treburilor judecătorești. Xenopol în studiul său asupra lui Crețulescu, spune că își dădea seama de greutatea situației și că știa că îi trebuiesc cunoștințe speciale dar nu s'a considerat în stare să prezideze ședințele Curții decât atunci, când prin lecturi sârguincioase se pusese oarecum la curent cu materia dreptului. Lucrul este inexact pentru-că avea cunoștințe de drept din timpul misiunii sale diplomatice din 1848; din timpul cât fusese în slujba politică a țării, de când fusese director la Departamentul din lăuntru (1854). Ministru de finanțe (1857). Ministru de interne în Cabinetul fratelui său C. Krețulescu (1859) și Prim-Ministru (1859) de când mai ales la ieșirea din directorat a fost numit la Noembrie 1855, madular la secția II-a a Curții apelative civile și până la 16 Septembrie 1856, când a fost înaintat la Inalta Curte, dar nu a rămas, căci a demisionat a 2-a zi.

Dela trecerea lui prin fruntea breslei judecătorești (1859—1862), va rămâne legat de justiție. I s'a oferit de Min. Brăiloi un loc de consilier în noua Curte de Casație înființată la 1862, pe care nu l-a primit, poate pentru-că i se părea prea puțin pentru el. A continuat opera lui politică, care caracterizează tot atât de bine epoca lui Al. Cuza ca și opera lui Kogălniceanu, cu care era în mare rivalitate, deși Cuza căutase să-i apropie în Ministerul lovituri de Stat din 1864.

La 1862, după asasinatul lui Barbu Catargiu, când miniștrii se găseau buimăciți de neașteptata pierdere, Domnitorul se adresează lui ca cel mai de încredere să conducă guvernul. Cu el se ajunge la lovitura de Stat, pe care Cuza o dă cu Kogălniceanu ca prim-minis. În minister va fi introdus și N. Krețulescu la Culte și justiție și atunci se pun la cale nu numai introducerea tuturor instituțiilor culturale ale țării, dar și organizarea justiției pe baze noi, cari sunt acele pe cari trăiește magistratura românească până azi. El este acela care a provocat căderea ministerului Kogălniceanu, care nemulțumise pe Domn și tot el este acela care va forma, după un mic intermediu, ministerul cu care va fi detronat Cuza.

Carierea lui de la această dată înainte, este cunoscută în parlament; în două guverne opuse: unul al lui L. Catargiu și altul al lui I. Brătianu; în diplomație ca agent diplomatic pe lângă Curțile din Berlin și Petersburg. Din toate aceste împrejurări nu voi aminti în legătură cu justiția, decât trecerea lui pe la ministerul dreptății în anul 1874.

Am cetit undeva, că președinte al Inaltei Curți ar fi fost și fratele mai mare al precedentului, adică:

1) Ordonanța No. 461, 14 Octombrie 1859 din Monitorul Oficial No. 128, 19 Octombrie 1859.

Constantin Crețulescu, însă nu am găsit decretul său de numire, cu toate cercetările ce am făcut. Până la proba contrarie el va rămâne numai fost membru la Inalta Curte, care ca cel mai vechi mădular, semna pentru președinte în adresele Inaltei Curți.

Aceștia sunt președinții Inaltului Divan (Inaltei Curți) ai Țării Românești dela 1832 la 1862, când Inalta Curte este absorbită de Inalta Curte de Casa-țiune și Justiție.

Intr'un articol viitor vom vorbi și de Președinții Inaltului Divan din Moldova.

Constantin I. Prodan

Procuror pe lângă Curtea de Apel
din București

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 26 Noembrie 1934

Președinția D-lui Th. Radu, consilier

Casa Rurală cu Banca de Agricultură și alții

LUCRU JUDECAT.—HOTĂRÂRE.—DISPOZITIV.—PUNCTE ASUPRA CĂRORA NU S'AU PUS CONCLUZIUNI.—ART. 1201 COD. CIVIL.
CASA RURALĂ.—LEGE SPECIALĂ.—EXECUTAREA CREANTELOR.—DACĂ E OBLIGATĂ A DOVEDI CĂ BANII ÎMPRUMUTAȚI AU FOST ÎNTREBUINȚAȚI ÎN AGRICULTURĂ.

1. Autoritatea lucrului judecat nu poate exista decât asupra punctului asupra căruia s'au pus concluziuni de părți; astfel că, ori cât de absoluți ar fi termenii dispozitivului judecătii, nu poate constitui lucru judecat, dacă privesc chestiuni cari nu au fost judecate prin hotărârea dată.

2. Potrivit dispozițiilor legii Casei Rurale, procedura specială pentru executarea creanțelor sale, își primește aplicarea, fără distincțiune dacă împrumutul acordat întră sau nu în cadrul dispozițiilor art. 4 din lege, întru cât din cuprinsul acestei legi, nu rezultă nici o obligațiune pentru conducerea Casei Rurale de a prezenta dovada că banii împrumutați au fost întrebuințați în agricultură.

No. 1113/934. — Respings motivul I de casare ca nefundat și motivul III de casare ca fără interes. Admis recursul pe baza motivului II de casare.

S'au ascultat D-nii avocați Em. Dendrinu pentru recurenta Casa Rurală, P. Viforeanu pentru intimata Banca Generală a Țării Românești, lipsă fiind Banca Universală.

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de Casa Rurală, contra dicțiunii Curții de Apel București, Secția V-a No. 191/933.

Văzând motivul I de casare intitulat: „Violarea și greșita interpretare a art. 1201 C. Civ. și a principiilor elementare în materie de autoritate de lucru judecat, combinată cu art. 12 proc. civ.” și prin care se susține că recurența a arătat și dovedit atât în fața Tribunalului cât și înaintea Curții de Apel că în ceea ce privește chestiunea de a se ști dacă creanțele pe care Casa Rurală le are asupra imobilului din București Str. Lipscani No. 29, aparținând Băncii Univer-

sale, pot sau nu să fie executate conform procedurii speciale prevăzută în capitolul 9 al Legii ei organice, Intre părți există autoritate de lucru judecat pentru că prin sentința Trib. Notariat Ilfov, cu No. 256/932 s'a respins contestația debitoarei Banca Universală, hotărându-se că numita creditoare Casa Rurală are dreptul de a urmări imobilul arătat mai sus, cu formele de executare prevăzute în capitolul 9 al legii ei speciale, publicat în Munitorul Oficial No. 107/930 Curtea de Apel fără a nega principial existența autorității lucrului judecata, o constată în speță pe considerațiunea că nu se menționează nici în considerente, nici în dispozitivul primei sentințe citarea și concluziunile puse de Banca Generală a Țării Românești și Banca de Agricultură și Export, acestea nefiind menționate decât în practica hotărârei.

Recurenta susține că prin această interpretare se violează și se dă o falsă aplicare a art. 1201 c. civ. contestând orice forță probantă mențiunilor pe care aliniatul II al acestui articol le arată.

Că deci susține recurenta că numai cu violarea textelor arătate mai sus și cu nesocotirea principiilor enunțate, Curtea i a respins apelul și a constatat că nu este autoritate de lucru judecat.

Având în vedere că în fapt se constată că numita Casă Rurală având să primească dela debitoarea sa Banca Universală suma de 10.174.867 lei pe baza a trei contracte de contcurent garantate cu ipotecă asupra imobilului din București Str. Lipscani No. 29, a obținut scoaterea în vânzare a acestui imobil, cu procedura sumară prevăzută de legea sa organică.

La această urmărire s'a făcut contestațiunea de Banca Generală a Țării Românești la 7 Martie 1932. La această contestație s'a alăturat și Banca de Agricultură și Export. Prin petițiunea înreg. la 18649/932 a introdus contestațiunea și debitoarea Banca Universală. La 29 Martie 1932 s'au prezentat și au pus concluzii în cauză contestatoarea debitoare, Casa Rurală și Banca Generală a Țării Românești lipsind numai creditoarea Banca de Agricultură și export. Tribunalul Ilfov S. Not. prin sentința No. 258/932 a respins contestațiunea ca nefondată. Motivul contestațiunii era acela că Creditoarea Casa Rurală nu putea face urmărirea pe baza legii sale speciale care nu ar avea aplicare numai la afacerile în cadrul legii și anume numai la operațiunile rurale. Tribunalul se bazează pe disp. art. 67 și 68 din Legea specială.

Prin petițiunea înreg. la No. 89031/32 Banca Generală a Țării Românești a introdus o nouă contestație susținând că această Casă Rurală nu poate face execuție cu formele anume prevăzute de legea sa specială, căci actele de ipotecă prevăzute sunt nule de oarece astfel de operațiuni, ne fiind prevăzute de legea specială, nu puteau fi făcute de Casa Rurală. Ulterior introduce contestațiune și Banca de Agricultură și de export pe aceleași considerațiuni. În fața Tribunalului intimata Casa Rurală a ridicat excepțiunea autorității lucrului judecat dedusă din sentința No. 258/932 a Tribunalului Ilfov S. Not., care a fost

respinsă pe considerațiunea că prima contestație a fost introdusă de o altă parte. Tribunalul admite contestația și a anulat toate actele de urmărire făcute de Casa Rurală asupra imobilului din București str. Lipsicani 29. Sentința fiind apelată Curtea de Apel din București S. V-a prin deciziunea No. 191/933 a respins apelul ca neîntemeiat.

Motivele de apel invocate au fost că greșit Tribunalul a respins excepțiunea autorității lucrului judecat dedusă în sentința No. 258/932 a Tribunalului Ilfov S. Not.

Având în vedere că instanța de Apel motivează că deși se constată din practicaua sentinței Tribunalului că la desbatere a luat parte și Banca Generală a Țării Românești punând concluziuni formale care ar putea fi invocate cu succes în sprijinul autorității lucrului judecat, întrucât însă aceste concluziuni nu au făcut obiectul dispozitivului și nici cel puțin al considerentelor care nu menționează nimic de contestația Băncii Generale a Țării Românești și cu atât mai mult de Banca de Agricultură și export care nici nu a fost de față.

Considerând că art. 1201 c. civ. dispune că este lucru judecat atunci când a doua cerere în judecată are acelaș obiect, este întemeiată pe aceeași cauză și este între aceleași părți, făcută de ele și în contra lor în aceeași calitate.

Considerând că autoritatea lucrului judecat rezultă din dispozitivul hotărârii, care nu are această autoritate decât numai despre punctele ce s'au judecat printr'însa; prin urmare ori cât de absoluți ar fi termenii dispozitivului judecării, autoritatea de lucru judecat nu există decât asupra punctului asupra căruia au pus concluziuni părțile. Aceasta rezultă din cele 3 condițiuni indispensabile cerute de art. 1201 c. civ.

Considerând că, în speță, nu s'a pus nici o concluziune de Banca Generală a Țării Românești și de Banca de Agricultură și export înaintea Tribunalului care nu a judecat decât contestația Băncii Universale pe care a respins-o fără a face nici o mențiune decât în practicaua hotărârii despre contestațiunea Băncii Generale a Țării Românești.

Că astfel soluțiunea dată de Tribunal prima dată în contestațiunea Băncii Universale nu li se poate opune celor două Bănci creditoare și Curtea de Apel înlăturând excepțiunea autorității de lucru de judeca a făcut o bună aplicațiune a art. 1201 c. civ. și nu a violat cu nimic art. 123 pr. civ. de oarece, prima hotărâre fiind viciată în formă și rămasă definitivă, nu putea constitui autoritate de lucru judecat decât numai pentru punctele ce au fost judecate de judecători nu și asupra celor ce aceștia au omis de a se pronunța, practicaua grefierului neputând înlocui condițiunile arătate mai sus.

Că astfel fiind motivul I de casare invocat este nefundat și se respinge.

Văzând motivul II de casare intitulat:

„Violarea și greșita interpretare a art. 67, 68 și 72 din „Legea Casei Rurale, publicată în Mon. Of. No.

107/17 Mai 1930, comb. cu art. 1 și 4 din aceeași lege, cât și din legea dela 4 Aprilie 1908 și cu art. 165 Cod. Comercial.

„Curtea socotește că n'ar avea drept Casa Rurală să uzeze de formele procedurale de urmărire prevăzute în capitolul 9 al citatei ei legi speciale și intitulat: „Despre acțiuni și urmăriri“, decât atunci când execută acte provenind din operațiuni cu sătenii, singurele după părerea Curții pe care Casa Rurală ar avea dreptul să le facă.

„Prin această interpretare restrictivă, Curtea violează în prim rând art. 67, 68 și 72 din Legea Casei Rurale, cari nu fac distincția pe care Curtea o face, ci din contră, arată că vânzarea imobilelor se face numai conform dispozițiilor din acea lege, iar art. 72 precizează că legea se aplică la orice executare de orice fel pornită de Casa Rurală. Termenii largi și generici nu permit interpretarea restrictivă dată de Curte cu atât mai mult cu cât Curtea nesocotește și dispoz. art. 1 și 4 din aceeași lege, crezând că numai operațiunile cu sătenii sunt permise Casei Rurale să facă. Art. 4 din actuala lege din 1930 ca și art. corespunzător din legea veche din 1908, arată o serie de operațiuni pe cari Casa Rurală este îndreptățită a le face iar desbaterele parlamentare cari au avut loc în 1908, cu ocazia votării legii prin care s'a creiat Casa Rurală, nu lasă nici un dubiu asupra faptului că s'a înțeles că această instituțiune să facă toate operațiunile de bancă, căci pe lângă scopul principal arătat în art. 1 s'a enumerat în art. 4 o mulțime de operațiuni pe cari Casa Rurală e îndreptățită a le face. Indată ce operațiunea în sine a unui împrumut bancar este admisă de lege, chiar dacă ar putea fi vreun dubiu asupra calității persoanei căreia împrumutul a fost acordat, această împrejurare n'ar putea fi de natură ca să ridice instituțiunii noastre dreptul de a recurge la procedura specială prevăzută de Cap. 9 al legii, aplicabilă fără distincțiune tuturor operațiunilor încheiate de ea. Indată ce o operațiune decisă de Consiliul de Administrație a fost aprobată de adunarea generală, conform art. 165 cod. com. votul acesteia fiind suveran, ea este considerată bună perfectă și ratificată în toate consecințele ei și deci și în dreptul de a se bucura de privilegiul legal de executare.“

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului rezultă că instanța de apel a constatat că sumele a căror realizare Casa Rurală caută să o facă prin urmărirea imobiliară constată au fost împrumutate Băncii Universale și deoarece aceste operațiuni nu sunt cuprinse în cadrul art. 4 din legea organică a Casei Rurale, ele nu pot fi realizate pe calea procedurii speciale, iar invocarea faptului că și Banca Universală se ocupă prin art. 17 din statutele ei cu împrumuturi asigurate la agricultori cu garanții asupra produselor solului prinse încă de rădăcini sau culese Curtea de Apel consideră neserioasă și o înlătură ca atare.

Considerând că art. 1 din legea pentru reorganizarea Casei Rurale, arată că instituțiunea este înființată în scopul principal de a înlesni creditul necesar pentru ca țărani români, cultivatori de pământ, să poată cumpăra pământuri.

Că art. 4 punctul j din lege stabilind operațiunile ce Cassa Rurală este autorizată să facă, stabilește că este în drept a acorda cultivatorilor împrumuturi fie garantate ca privilegii sau ipoteci fie pe cambii, fie pe garanții de efecte publice sau scrisuri funciare rurale sau urbane, afară de bonuri rurale (emisiune proprie), fie pe gaj de recoltă prinse de rădăcină sau în magazie, fie pe gaj de instrumente agricole sau animale.

Considerând că din cuprinsul acestei legi nu rezultă nici o obligațiune pentru conducerea Casei Rurale de a prezenta dovada — așa cum pretinde Curtea de Apel — că banii împrumutați au fost întrebuințați în agricultură. Debitorul Casei, din moment ce a contractat împrumutul urmează să se supună tuturor dispozițiilor speciale ale legii cu privire la facerea actelor precum și la executare.

Că în adevăr art. 66 al. II din legea sus citată dispune că în caz de neplată la termen a creanțelor și pentru realizarea lor, Casa Rurală are facultatea fie de a uza de calea dreptului comun, fie de a se conforma dispozițiunii de art. 67 și urm.

Văzând că art. 63 dispune că vânzarea imobilelor se va face numai conform dispozițiilor prezentei legi și când un imobil va fi pus în urmărire de Casa Rurală și de alți creditori — ca în speță — conexându-se urmărirea din oficiu, execuțiunea se va continua conform legii speciale.

Considerând că art. 72 dispune încă și mai categoric deoarece spune: „Casa Rurală va avea dreptul de o beneficia de dispozițiunile acestei legi și cu privire la executarea imobiliară a creanțelor chirografare prezenta lege aplicându-se și executărilor de orice fel, cerute de Casa Rurală”.

Că deasemeni prin art. 77 al. 3 din lege se dispune că afară de formalitățile prevăzute de această lege, nu se poate aplica vânzărilor silite de Casa Rurală, nici o altă dispozițiune din c. civ. relativă la vânzările silite.

Considerând că prin dispozițiile mai sus menționate legea prevede aplicarea procedurii sale speciale pentru executarea creanțelor Casei Rurale, iară să facă distincție dacă împrumutul acordat intră sau nu în cadrul dispozițiilor art. 4.

Că astfel fiind, rezultă în mod neîndoios că, în speță, Casa Rurală era îndreptățită să ceară executarea debitoarei sale Banca Unversaiă după procedura de executare din legea sa de organizare și în atare caz și Curtea de Apel și Tribunalul au interpretat greșit textele din legea pentru reorganizarea Casei Rurale din 2 Iulie 1930 și tot greșit au anulat formele de executare.

Că deci motivul II de casare este întemeiat și recur-

sul cată a se admite pe acest motiv cu trimiterea la aceeași instanță spre o nouă judecare.

Văzând ultimul motiv de casare întemeiat pe nemotivare Curții cu privire la calitatea Băncii Unversale care prin art. 17 din Statut ar fi trebuit să facă împrumuturi la agricultori.

Văzând că față de soluțiunea adoptată de Inalta Curte prin admiterea motivului II de casare, devine fără interes pentru recurentă și rezolvarea acestui ultim motiv care se respinge ca atare.

Pentru aceste motive casează, pe baza motivului II de casare.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI S. I-a

Audiința de la 16 Ianuarie 1935

Președinția D-lui Gh. T. Ionescu președinte

Toma Bălăcescu cu Casa Generală de Pensii

CONTENCIOS ADMINISTRATIV. — ACȚIUNE ÎN JUSTIȚIE. — TIMBRE — ART. 5 § 2 DIN LEGEA TIMBRULUI.

PENSIUNI DE STAT. — AJUTOR ACORDAT FUNCȚIONARILOR PUȘI N RECRAGERE PENTRU CAUZĂ DE BOALĂ. — CALCULUL ACESTUI AJUTOR. — ART. 26 DIN LEGEA GENERALĂ DE PENSIUNI.

1. Potrivit art. 5 § 2 din legea timbrului, acțiunile intentate conform legii contenciosului administrativ, nu sunt supuse la plata impozitului proporțional, afară bine înțeles de cazul când reclamantul exercită împreună cu acțiunea în contencios și o acțiune civilă, precum ar fi pentru obținerea unor daune ce își au sorgintea în dreptul civil.

Atunci însă când obiectul acțiunii în contencios este anularea unui act al autorității și refacerea lui în condițiunile legii, această acțiune nu poate fi supusă impozitului proporțional, ori care ar fi consecințele pe care actul ce se solicită autorității l-ar putea avea asupra patrimoniului reclamantului.

2. Articolul 26 din legea generală de pensii dispunând — spre deosebire de textele art. 63 și 10 referitoare la pensii — că la calculul ajutoarelor prevăzute de lege se va ține seamă de leafa bugetară fără accesorii, a înțeles a se referi nu numai la leafa de bază ci și la îndemnizațiile care fie din cauza felului serviciului, fie din cauza scăderii leului, au fost alocate prin buget ca o complectare a salariului; astfel că singurile accesorii ale salariului cari nu vor putea fi ținute în seamă la calculul ajutorului sunt, sporul de chirie și ajutorul de familie.

No. 8. — Admisă în parte acțiunea în contencios întemeiată de Toma Bălăcescu în proces cu Casa Generală de Pensii.

Curtea,

Având în vedere acțiunea de contencios administrativ introdusă de către Toma Bălăcescu cu petiția înreg. la No. 17578/930 și modificată cu petițiunea înreg. la No. 13150/931, prin care cere ca în contradictor cu Cassa Generală de Pensii să se constate nelegalitatea dispoziției acelei Case din 3 Aprilie

1930, prin care i s'a acordat cu ocaziunea punerii sale în retragere, un ajutor de 15.000 lei, obligând pârâta Cassă a-i acorda un ajutor de 189.600 lei.

Având în vedere că din actele dosarului rezultă că reclamantul a servit la stat ca copist la Creditele Agricole Vlașca și Teleorman dela 7 Decembrie 1895 până la 1 August 1896 și apoi ca droghist magazioner titrat la Spitalul Militar Regina Elisabeta de la dela 1 Ianuarie 1925 până la 20 Martie 1930, în total mai mult de cinci ani, în care timp i s'au făcut reținerile la pensie potrivit legii ;

~ Că pe ziua de 20 Martie 1930 a fost pus în retragere din oficiu pentru atrofie optică bilaterală ce-i reduce acuitatea vizuală la zero ; boală contractată în timpul dar nu din cauza serviciului ;

Că neavând alte mijloace de trai, Casa Generală de Pensuni i'a acordat un ajutor de 15.000 lei conf. art. 26 din legea generală de pensuni, egal cu totalul pe un an al salariului de bază și indemnitatea de activitate ce primea în anul 1929 ;

Având în vedere că prin acțiunea de față, reclamantul susține că prin această deciziune a Cassei Generale de Pensuni s'a călcat atât dispozițiunile art. 26 al. 2 din legea pensiilor din 1925, după care trebuie să i se acorde ca ajutor o sumă egală cu ultima sa leafă bugetară pe timp de doi ani, deoarece a servit la Stat, mai mult de cinci ani, cât și disp. art. 1 și 2 al legii din 25 Decembrie 1929, după care trebuia să i se considere ca ultimă leafă bugetară nu numai salariul de bază și indemnitatea de activitate ci și indemnitatea de scumpete.

Având în vedere că pârâta, obiectează în primul rând că acțiunea de față nu este suficient timbrată deoarece reclamantul nu a plătit impozitul proporțional pentru suma pe care o reclamă.

Considerând că potrivit art. 5 paragraful 2, din legea timbrului, acțiunile intentate conform legii contenciosului administrativ, nu sunt supuse la plata impozitului proporțional.

Că un asemenea impozit este datorat numai în cazurile în care reclamantul exercită împreună cu acțiunea în contencios, și o acțiune civilă precum ar fi pentru obținerea unor daune ce-și au sorgintea în dreptul civil.

Că însă întrucât, obiectul acțiunii de față este anularea unui act al autorității și refacerea lui în condițiunile legii, această acțiune nu poate fi supusă impozitului proporțional, oricare ar fi consecințele pe care actul ce se solicită autorității l'ar putea avea asupra patrimoniului reclamantului ;

Că deci această primă obiecțiune este nefondată ;

Având în vedere că pârâta invoacă în al doilea rând, lipsa de calitate a reclamantului, deoarece el nu ar întruni condițiunile cerute de lege pentru a i se acorda un ajutor :

Având în vedere că prin art. 26 mai sus citat se acorda funcționarului care mai înainte de a împlini 10 ani de serviciu a fost pus în retragere din oficiu pentru cauză de boală contractată, în timpul dar nu

din cauza serviciului și care'l pune în imposibilitate de a îndeplini vre-un serviciu public, un ajutor, dacă funcționarul nu are alte mijloace de trai.

Având în vedere că din certificatul No. 5229/933 al Ministerului de Răsboi, rezultă că reclamantul a fost pus în retragere în condițiunile citatului articol, iar din certificatul No. 128/930 al Percepției circumscriptiei a II-a a Capitalei, rezultă că dânsul nu avea alte mijloace de trai decât salariul său.

Că deci cerințele art. 26 fiind îndeplinite, reclamantul are calitatea de a intenta prezenta acțiune.

Că, dealtfel, Cassa Generală de Pensuni recunoscând prin chiar dispozițiunea atacată de reclamant, dreptul acestuia de a obține un ajutor în conformitate cu art. 26, a recunoscut prin aceasta că îndeplinește condițiunile cerute de acel text și că deci el are calitatea de a pretinde un asemenea ajutor ; recunoașterea care subsistă și în această instanță, deoarece Casa Generală de Pensuni prin concluziunile orale ce le-a pus, a declarat că recunoaște dreptul lui Toma Bălicescu pentru ajutorul de 15.000 lei ce i'a fost alocat.

Că deoarece condițiunile pentru obținerea ajutorului vorbit, nu variază după quantumul lui, afară de ceiace privește numărul anilor serviți, care însă nu fac obiect de contestațiune în această acțiune, urmează că recunoașterea calității reclamantului de a obține un ajutor calculat la o sumă mai mică, subsistă și atunci când reclamantul pretinde un ajutor calculat la o sumă mai mare.

Că așa dar și din acest punct de vedere, finele de neprimire ridicat de pârâta este neîntemeiat.

In fond.

Având în vedere că prin art. 26 din legea generală de pensuni se acordă funcționarilor cuprinși în acel text și arătați mai sus, un ajutor egal cu salariul pe un an, dacă funcționarul a servit mai puțin de 5 ani sau egal cu salariul pe doi ani dacă a servit mai mult de cinci ani.

Că prin acelaș text se precizează că salariul ce va servi la calculul ajutorului, va fi leafa bugetară ultimă, a funcționarului fără accesorii.

Având în vedere că din susținerile pârâtei, leafa bugetară, fără accesorii, ar corespunde cu leafa de bază a funcționarului și că aceasta ar rezulta atât din art. 63 din legea pensiilor cât și din art. 7 al legii din 3 August 1931.

Având în vedere că art. 63 mai sus citat, se referă la stabilirea pensiilor funcționarilor.

Că pentru calculul ajutorului prevăzut de art. 26, existând în lege dispozițiuni speciale, ele au a fi singurele aplicate, în aceste cazuri.

Că în adevăr art. 26 dispunând — spre deosebire de textele art. 63, 9 și 10 referitoare la pensuni ; — că la calculul ajutoarelor prevăzute de lege se va ține seama leafa bugetară fără accesorii, a înțeles a se referi nu numai la leafa de bază ci și la indemnizațiile care fie din cauza felului serviciului, fi

cauza scăderii leului, au fost alocate prin buget ca o complectare a salariului.

Că așa dar singurele accesorii ale salariului, care nu vor putea fi ținute în seamă la calculul ajutorului sunt, sporul de chirie și ajutorul de familie.

Considerând că această interpretare este consacrată prin art. 2 al legii din 25 Decembrie 1929, care dispune, că cu începere de la 1 Ianuarie 1930, salariul sau retribuțiunea bugetară a funcționarilor, cuprinde salariile de bază, gradațiile, indemnitațiile de activitate și de scumpete, contopite împreună și că prin urmare, numai indemnitatea de chirie și ajutorul de familie, vor continua să fie servite ca accesorii ale salariului:

Că deci atât după art. 26 din legea pensiilor cât și după art. 1 al legii de la 25 Decembrie 1929, ajutorul reclamantului Toma Bălicescu are a se calcula nu numai la salariul lui de bază ci și la indemnitatea de activitate și de scumpete, care compun salariul bugetar ce a primit până în luna Martie 1930 când a fost pus în retragere.

Având în vedere că pârâta invoacă în al doilea rând în favoarea tezei sale, disp. art. 7 al legii din 3 August 1931.

Având în vedere că prin acel text se dispune că ajutoarele și pensiunile de orice fel pentru timpul servit dela 1 Ianuarie 1930, se va calcula luându-se în considerare salariul de bază din bugetul anului 1929 a funcțiilor respective.

Considerând că dacă textul invocat de pârâtă nu aduce nici o modificare în calculul pensiilor, față cu disp. din legea pensiilor de la 1925 și acele ale art. 2 din legea modificatoare din 25 Decembrie 1929, în schimb el aduce o însemnată modificare în stabilirea ajutoarelor, reducându-le în mare măsură, baza de calcul.

Considerând că această dispozițiune, nu are a se aplica, în ceiace privește ajutoarele decât funcționarilor ce au intrat în serviciu după data de 1 Ianuarie 1930.

Că aceasta rezultă din însăși termenii legii, căci a se calcula în modul arătat de art. 7, ajutorul unui funcționar ce a intrat în serviciu înainte de 1 Ianuarie 1930, ar fi a i se aplica regimul restrictiv al aceluși articol, nu numai „pentru timpul servit de la 1 Ianuarie 1930”, după cum cere legea ci și pentru un timp servit mai înainte de acea dată, contrar dispozițiunii formale ale citatului text;

Că deci intențiunea legiuitorului din considerațiuni de echitate, fiind acea de a nu da dispozițiilor restrictive ale art. 7, efect retroactiv decât până la data de 1 Ianuarie 1930, acest text nu are a se aplica în speță.

Că de oarece reclamantul a avut timp servit ca funcționar al statului mai mult de 5 ani în cursul anilor 1895, 1896 și apoi 1925,—1930, urmează a i se acorda un ajutor egal cu leafa bugetară ultimă pe timp de doi ani, fără alocația de chirie.

Având în vedere că din certificatul 41062/933, a

Ministerului Apărării Naționale, se vede că întreaga soldă ce o primea reclamantul la data, când a fost pus în retragere era de 6910 lei, din care are a se scădea 202 lei, ce reprezintă indemnitatea de chirie.

Că față de această retribuțiune ajutorul ce i si cuvine după cum s'a stabilit mai sus, este 160.992 lei.

Că deci dispozițiunea Casei Generale de Pensii, prin care i s'a acordat un ajutor de 15.000 lei, este nelegală și prin consecință urmează a fi anulată, obligând pârâta a-i aloca un ajutor de 160.992 lei. plătit în condițiunile art. 26 din legea generală de pensii.

Pentru aceste motive, redactate de D-I Consilier Mircea Possa, admite.

Semnați: *G. T. Ionescu, Cezar Dristorian, Mircea Possa.*

BIBLIOGRAFIE

A apărut :

Studii de Procedură Civilă Recursul în Casare

comentariul legislației uzuale, cu doctrina și jurisprudența la zi, însoțit de un studiu juridic și istoric al recursului în legislația vechiului regat și a provinciilor desrobite și de un index alfabetic.

de

Dr. Gh. Nedici

Consilier la Inalta Curte de Casație
Profesor la Școala Politehnică
„Regele Carol al II-lea”

Const. Gr. C. Zotta

Magistrat asistent la Inalta Curte
de Casație
Profesor la Școală de Aplicația
a Geniului

— București —

Tipografia ziarului „Universul”

Prețul 120 lei

A apărut

Colecția Legilor României
sub îngrijirea D-lui Prof. Univ. G. ALEXIANU

Legea pentru organizarea Administrației locale

din 1929

cu toate modificările la zi

— **Primul text critic al legii în vigoare azi** —

Adnotat cu întreaga jurisprudență la zi

De vânzare la toate librăriile

Editura ALCALAY & Co.